

Drží jasně tvůrčí odstín

RADIM KOPÁČ

Když Simona Bohatá vydala před čtyřmi lety v brněnském nakladatelství Host novelu *Všichni sou trapný*, byl to objev. Do české literatury se přihlásila autorka, které je dobře na sociální i jazykové periferii, tam, kde dřív operovali se svou prózou a poezií Bohumil Hrabal, Jiří Kolář nebo Jan Zábrana, později třeba Emil Hakl, Václav Kahuda, Michal Šanda nebo Jaroslav Rudiš. Tedy v kulisách spíš prostých až nuzných; v osudech spíš tragických, v lepším případě tragi-groteskních nebo „krasomutných“; v řeči pak na každý pád do syrova omlété životem, tvarované bezprostřední realitou, existenciální dřínou od rána do večera.

Z různých břehů

Bohatá, ročník 1965, se v té novele vrátila do Prahy na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Konkrétně na Žižkov, kde tehdy řádila brutální asanace. Ještě surovější a zlovolnější likvidace původní zástavby, než jakou předvedla v letech 1893 až 1943 asanace Starého Města a Josefova. Normalizační režim tu v plném rozsahu ukázal svou ničivou, negativistickou, nenávislnou povahu. Bohatá

Simona Bohatá (* 1965). Dlouhá léta psala „do šuplíku“, do české literatury se přihlásila mimo jiné úspěšnou novelou *Všichni sou trapný* (2019). FOTÓ ČTK

nechala mezi baráky, určenými na odstřel, nejen dožívat původní obyvatelstvo – ale taky vyrůstat novou generaci.

Žižkov byl v ten čas vyložen oblodáriem: z trosk klasicistně střížených domů se klubala na světlo paneláková monstra, šedivá, nelidská stavení, mrtvá dávno před slavnostním zprovozněním. Byl to vlastně dvojí zánik. Dvě různé cesty ke stejnému cíli: k znicotnění, výmazu. Člověka i místa. Lidskosti a paměti. Bohatá

ale nenapsala žalozpěv nebo rekvie. Ta novela je sice obžalobná, kritická, ale taky demonstruje jistou míru pozitivní energie, vitality – navzdory objektivním tlakům i faktu, že „všichni sou trapný“.

Podobně v autorčině novince, sbírce povídek *Zbabělí hrdinové*. Jednak ten oxymoron v názvu, jednak autorčina metoda. Těch devět povídkových kusů má vždycky dva vypravěče, dva úhly pohledu na tutéž situaci. Jenže když

dva dělají totéž, není to totéž. Každý si modeluje svou realitu, svoji verzi pravdy. Takže vzniká napětí a před čtenářem se otvírá široké interpretační pole. Posílené ještě tím, že lokalizace jednotlivých příběhů není tentokrát tak jasně daná, je spíš zobecněná, univerzalizovaná; žádný Žižkov uprostřed normalizace, ale poslední dvě tři dekády v realitě nejspíš maloměsta. Byt, divadlo, nemocnice, hospoda. Nejčastější podklad pak tvoří rodinné, případně přátelské vazby; zejména ty porouchané, haprující, nefunkční, nabitě spíš temnými proudy. Ostatně jak je to v české literatuře posledních let, zejména té psané ženskou rukou, málem pravidlem.

Haprují tady vztahy mezi rodiči a dětmi, mezi manželi, mezi sourozenci, mezi milenci a milenkami. Titulní oxymoron se pak promítá buď do postavy, anebo do situace. Buď je hrdina dvojaký, nebo se příběhovým korytem valí dějový proud, který se dá číst z různých břehů různě.

Do morku kostí

Autorčiny sympatie pro nižší patra mluvy, pro řeč z okraje, pro hovorovou češtinu stejně jako slang dávají příběhům jistou živelnost, spontaneitu. Bohatá vypráví ener-

gicky, s chutí, její povídky mají přirozený spád, spodní drajv. Není v nich možná tolik poezie, magické nadstavby jako u Hrabala, jsou v nich spíš důrazy základního, existencialistického typu jako u Zábrany, Koláře, Hakla anebo Rudiše.

Tím, že autorka nechala kulisy obecné, mají pak příběhy šanci fungovat jako typizované kauzy. O zradě a pomstě, pravdě a lži, lásce a nenávisti, ale i normalitě a nenormalitě, světle a stínu, hovorech a mlčení. Hrdinství a zbabělosti. Podobně jako v prózách některých autorčiných kolegyní z nakladatelství Host, například Petry Dvořákové, Viktorie Hanišové, Petry Soukupové, Dity Tábořské. Simona Bohatá si ale drží jasně svůj tvůrčí odstín. Má své postavy ráda, je s nimi až do morku kostí, nechce je pustit. Neřká jim ale, jak situaci vyřešit líp; co krutě zpackali, co zvládli na výbornou. Nesoudí. Ať své postavy autorka nakonec vykládá jakkoli, je jasné, že bere víc z té druhé části názvu své nové knížky...

Simona Bohatá: Zbabělí hrdinové

Host, Brno 2023, 200 stran

.....
Autor je literární a výtvarný kritik